

Kulutuksen etiikka puhuttaa

Johanna Moisander

PÄÄKIRJOITUS

Kuluttajien moraalinen toimijuus—sen rajat ja mahdollisuudet—on teema, joka askarruttaa ja puhuttaa ihmisiä jatkuvasti. Niin tutkijat kuin tavalliset kansalaisetkin pohtivat, miten kuluttajat voisivat käyttää valtaa markkinoilla ja yhteiskunnassa yleisemminkin kestäväen kehityksen ja paremman maailman rakentamiseksi. Esimerkiksi Euroopan komission verkkosivuilla¹ ihmisiä kehoitetaan ottamaan ohjat omiin käsiinsä ja osallistumaan ilmastotalkoisiin maapallon lämpenemisen ehkäisemiseksi. Todetaan, että vaikka ilmastonmuutos on maailmanlaajuinen ongelma, jokaisella kuluttajalla on mahdollisuus vaikuttaa. On vain tehtävä pieniä muutoksia kulutusvalinnoissa ja päivittäisessä käyttäytymisessä. Ja itse asiassa nämä muutokset säästävät rahaa!

Tässä *Kulutustutkimus.Nyt* -lehden numerossa tutkijat Maria Pecoraro ja Annu Markkula tarkastelevat eettisen kulutuksen haastetta kriittisesti ja analyttisesti tekstintutkimuksen keinoin.

Maria Pecoraro tarkastelee artikkelissaan eettiseen kuluttamiseen liitettyjä merkityksiä suomalaisessa sanomalehtikirjoittelussa ja toteaa, että kuluttajan moraalinen toimijuus on monimutkainen ja monitulkintainen kysymys. Eettistä kuluttamista koskevan keskustelun taustalta ei ole löydettävissä jaettua arvomaailmaa eikä yhtä yhtenäistä käsitystä siitä, mikä on oikein tai väärin. Ja siksi kuluttajien on arkipäiväisessä toiminnassaan tukeuduttava monenlaisiin, tilanteittain olemassa oleviin "totuuksiin" ja ymmärtämisen tapoihin omia kulutusvalintoja perustellessaan.

Annu Markkulan artikkeli taas käsittelee kuluttajaa poliittisena toimijana: ekologisen kansalaisena. Empiirisen tutkimuksen kohteena on erityisesti ympäristökysymyksiä käsittelevä kansalaiskeskustelu verkossa. Ekologisen kansalaisuuden käsitettä hyödyntäen Markkula analysoi, miten verkkoyhteisössä rakennetaan ja muotoillaan erilaisia ekologisen kansalaisuuden versioita. Analyysinsä perusteella tutkija tulee siihen johtopäätökseen, että ekologisen kansalaisuuden käsite saattaisi hyvinkin tarjota kriittiselle kulutustutkimukselle tuoreita näkökulmia kulutuksen ympäristövaikutusten problematiikkaan. Mutta käytännössä mahdollisuudet ekologisen kansalaisuuden toteuttamiselle ovat edelleen rajalliset.

Eettiseen kulutukseen liittyvien kysymysten lisäksi käsillä olevassa Kulutustutkimus.Nyt -lehden numerossa käsitellään myös muita kiinnostavia ja ajankohtaisia teemoja.

Anu Valtonen tarkastelee artikkelissaan autoetnografiseen tutkimukseen perustuen, miten ruumiin pituuteen liittyviä kulttuurisia merkityksiä ja sukupuolittuneita normeja tuotetaan ja uusinnetaan arkipäiväisten kulutuskäytäntöjen kautta.

Henna Jyrinki, Hanna Leipämaa-Leskinen ja Pirjo Laaksonen tarkastelevat kuluttajien suhdetta lemmikkeihinsä kyselytutkimuksella kerätyn aineiston valossa.

Jenniina Halkoaho, Maarit Laakso, Pirjo Laaksonen ja Johanna Lahti tutkivat lasten jouluun liittämiä merkityksiä joulupukille kirjoitetuista kirjeistä ja lahjatoiveista koostuvan empiirisen aineiston avulla.

1.

Euroopan Komissio: Change. Kuinka sinä voit vaikuttaa ilmastonmuutokseen? http://ec.europa.eu/environment/climat/campaign/index_fi.htm
Luettu 20.4. 2009.